

Платонівські читання

Тези доповідей
Міжнародної
наукової
конференції
пам'яті академіка
Платона Білецького
(1922–1998),
присвячені
60-річчю кафед-
ри ТІМ і 50-річчю
кафедри техніки
і реставрації
творів мистецтва
НАОМА
Київ
2019

50
років
кафедрі
рестав-
рації

60
років
кафедрі
ТІМ

Таким чином, реконструкція та багаторазове перефарбування, на жаль, вплинуло на збереженість початкового вигляду інтер'єру першого поверху будинку. Але збереженість автентичної гіпсової ліпнини стелі та стін задовільна. Зараз проводяться реставрація для підтримання їх подальшої збереженості.

**11. Наталія Дмитренко, аспірантка кафедри ТІМ НАОМА
(наук. керів. Л.С. Міляєва)**

Семантика сюжету «Таємна вечеря» та її символи

Ключові слова: семантика, іконографія, «Таємна вечеря», християнська символіка.

Три найважливіші події відбулися на Таємній вечері 1) передбачення Христом зради, 2) встановлення обряду причастя і 3) обмивання ніг учням. Якщо відокремити сюжет «Омовіння ніг» як самостійний, то два інших сюжети з моменту євангельської розповіді, пророкування зради і встановлення Євхаристії – утворюють два основних типи зображень, які прийнято називати відповідно історичним і літургійним (символічним).

Історичний тип акцентує момент передбачення зради Іуди, літургійний (символічний) – сакраментальний характер встановлення Євхаристії. Необхідно сказати про символічне зображення Євхаристії, яке панувало в мистецтві катакомб. Головною особливістю таких зображень є символічне зображення Христа монограмою ІХΘΥΣ. Риба – один з найбільш ранніх християнських євхаристійних символів.

Таїнство Євхаристії, зображувалося чи то у вигляді трапези (історичний тип), здійснення самого таїнства (літургійний) або ж чистого символу, де поруч з хлібом обов'язково зображується риба. Вона вказує на значення хліба і вина, і в цьому сенсі утримується аж до 14 століття. Говорячи про тип історичної вечері, в зв'язку з порядком здійснення старозавітної пасхальної трапези виникає питання про порядок займання апостолами місць під час останньої трапези з Христом. Мала кількість даних, наведених євангелістами, не дозволяє сказати щось певне. Відомо лише, що ближче всіх до Христа перебували Іоанн, Петро та Іуда. Ранньохристиянські зображення Христа з учнями, розташовані по дузі D-образного столу. Вчитель на лівому краю. Це місце було найпочеснішим (за прямокутним столом, яким він став зображуватися в більш пізній час). Поза лежачи вважалася за часів римського правління ознакою людини вільної і більше відповідала святкуванню єврейського Великодня – свята Виходу з єгипетського полону (в 17 столітті такий стан учнів

Секція 1. Проблеми вивчення українського мистецтва від давнини до початку 20 ст.

за столом повернув Пуссен). Зображення катакомбного періоду були перейняті художниками Раннього Середньовіччя: зберігається D-подібний стіл, навколо якого лежать Христос (зліва) та учні; на столі – хліби та блюдо з рибою. Яскравим прикладом таких традицій в іконографії є ранньохристиянська мозаїка з Равенни в церкві Сан Аполлінарі Нуово. Число і склад присутніх на ранньохристиянських зображеннях можуть коливатися від двох до семи; крім чоловічих фігур, іноді присутні жінки і діти, до того ж можуть зображуватися служниці.

Говорячи про літургійний тип, перші зображення таїнства – літургійна Таємна вечеря, відноситься до 6 століття. Євхаристійний тип із чашею стали зображувати з 7 століття. Перше таке зображення присутнє в Євангелії, яке зберігається в Коледжі Тіла Христового в Кембриджі. Відомі видатні зразки цього типу – Фра Анджеліко в соборі Св. Марка у Флоренції, Козімо Росселлі в Сикстинській капелі у Ватикані, Дірка Боутса в церкві Св. Петра в Лувені.

12. Дарина Жигалкіна, студентка 2 курсу магістратури кафедри техніки та реставрації творів мистецтва НАОМА (наук. керів. І.І. Ластовкіна)

Дослідження та реставрація сережок «голубців» 17 ст. з колекції Національного музею історії України

Ключові слова: реставрація, прикраси, серезка, дослідження, консерваційно-реставраційні заходи.

2016 року до навчально-творчої майстерні реставрації скульптури та творів декоративно-ужиткового мистецтва кафедри техніки та реставрації творів мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури було надано музейний предмет з колекції Національного музею історії України для проведення консерваційно-реставраційних заходів – серезка «голубець» за інвентарним № Ткв 12682/1, датована 17 століттям, розміром 9х5 см, виготовлена та території Російської імперії.

На час надходження пам'ятка була у незадовільному стані. Вся поверхня предмету була вкрита нестійкими пилобрудовими й ґрунтовими залишками та стійкими осередками корозії сплаву на основі міді. Крім того, виявлено втрати трьох підвісок та металевий фрагмент з правого нижнього боку з місцем кріплення підвіски (2х0,5 см) та три вставки кольорового скла.